

Paasfeest voor de Emmaüsgangers

Lukas 24 : 16 en 31

Meditatief

Het is bij de Emmaüsgangers maar een treurige toestand. Want kijk, als het dicht bewolkt is en je ziet de zon niet, dan is dat ook wel te begrijpen. Maar als je de zon niet ziet, terwijl hij helder aan de hemel staat te schijnen, dan is dat iets om bang van te worden. Maar zo is het toch in onze geschiedenis. Hoewel de Opgestane naast de Emmaüsgangers liep, zagen ze Hem niet.

Wat was nou de diepste oorzaak van hun nood? Dat ze Goede Vrijdag niet verstonden. Ze hadden gehoopt dat God hen verlossen zou van het kruis van de Romeinen, en nu was er dát kruis gekomen, het kruis van Jezus. Nu kunnen ze Goede Vrijdag niet meer verstaan. Het is een slechte vrijdag voor ze. En omdat ze Goede Vrijdag niet kunnen verstaan, kan het Paasfeest voor hen geen Paasfeest zijn. Want Jezus is er niet, Jezus is aan het kruis gestorven. Het was voor deze mensen zo bang, dat je dat aan hun gezichten kon zien.

Dan komt Jezus bij hen. Hoe lost Hij het nu op? Hij begint met de schuld bij hen te zoeken. "O, onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben." Ze hadden de Bijbel niet goed gelezen. Hebben u en ik de Bijbel goed gelezen? Dat is nog niet zo eenvoudig hoor. Jezus gaat de Schrift uitleggen. Dat moet er gebeuren, dat de Schrift voor ons geopenbaard wordt. Want in de Schrift kunnen we het vinden: het lijden en de noodzakelijkheid van het lijden van Christus. Begin maar in het Paradijs, begin maar bij de moederbelofte. Daar moet Hij al lijden. Lees maar in de Psalmen, hoe de Messias moet lijden. En lees maar in Jesaja over Zijn lijden. Dat alles hadden de Emma-

üsgangers in de Schriften kunnen lezen. Ze hadden kunnen lezen dat Christus móést lijden.

Waaróm moest de Christus lijden? Om de zonde. Om de schuld. Om ons met God te verzoenen. Wat wij weer moeten leren, is dat we tegen God gezondigd hebben. Dat onze schuld moet worden weggedaan. Dat we een Borg nodig hebben voor onze ziel. We moeten met God verzoend worden door de dood Zijns Zoons. We zijn op weg naar de eeuwigheid en de dood kan een mens zo onverwachts overvallen. Als we dan nooit onze schuld recht hebben leren kennen, hoe zullen we dan ooit Christus recht nodig hebben gehad, om onze schuld voor God te bedekken? Kijk, zo heeft Jezus de Emmaüsgangers onderwezen, uit de Schriften. God mocht U en mij telkens maar weer zo onderwijzen uit de Schriften.

Nu is er nog iets. Wanneer wordt het op Pasen Paasfeest? Wanneer? Zij lopen daar zo met elkaar. Jezus, Kléopas en nog één. Zo met z'n drietjes. Ja, en dan krijgen ze zo'n betrekking op die Man. Omdat Hij van Jezus spreekt, daarom! En omdat Hij ze verklaard heeft wat Goede Vrijdag is en Wie Jezus is. Later zullen ze het zeggen: "Was ons hart niet brandende in ons?" De Emmaüsgangers zijn van deze Man gaan houden, omdat Hij ze Christus verklaarde, Christus uitlegde. Kijk, en toen zijn ze Hem gaan dwingen. Hij moest bij hen blijven. Hier zie je dus dat je de Heere Jezus moet dwingen om te blijven, anders gaat Hij verder. Ze hebben Hem gedwongen. En dat moet nu niet iets zijn, dat je zo maar eens even onderneemt, maar omdat je niet anders kúnt. Omdat het om je leven gaat. Dan ga je wel schreeuwen, omdat je beseft dat het

om de eeuwigheid gaat. Zo heeft ook Jakob geworsteld met God. Hij zei: “Ik laat U niet los, tenzij Gij mij zegent.”

Tot slot zit ik nog met die vraag, waar die Emmaüsgangers Hem aan herkend hebben. Wel, ze hebben Hem gevraagd of Hij wilde voorgaan in gebed. Toen heeft Hij het brood gezegend. Toen ging Hij het breken, en toen zagen ze het: de wonden in Zijn handen. Ze hebben Jezus herkend aan Zijn wonden. Wij mochten ook Jezus wel herkennen aan Zijn wonden, aan Zijn liefde en aan Zijn barmhartigheid. Wij mochten Hem herkennen aan Zijn begeerte om ons uit de

machtige klauwen van de satan te verlossen.

Wat wil de Heere Zijn Zoon vanuit dat lege graf ook aan u en aan mij aanprijzen. Alsof het ons hier vanuit de hemel wordt toegeroepen: “Deze is Mijn geliefde Zoon in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb, hoort Hem!” En wat biedt de Heere ons zo alles aan wat die opgestane Paaskoning heeft verworven! Ruim en welmenend. Om klein onder te worden. Opdat het Pasen zou worden in zondaarsharten!

(Gedeelten uit een preek van wijlen ds. L. Vroegindeweyj)

Van de bestuurstafel

Ook in deze uitgave van *Reformatief* willen wij u graag informeren over wat ons aan de bestuurstafel in de afgelopen periode allemaal bezig heeft gehouden, en waar het tijdelijk bestuur deze weken druk mee is geweest. Al komt er niet altijd direct veel zichtbaars naar buiten, u mag ervan uitgaan en erop vertrouwen dat er “achter de schermen” het nodige wordt gedaan. In deze kolommen hopen we u daarom weer enigszins op de hoogte te brengen van wat de huidige stand van zaken is.

Lidmaatschap

Met nadruk maken we er melding van dat wanneer u vóór 1 mei geen actie ondernomen hebt, u administratief automatisch wordt ingeschreven in de registers van de PKN. Wanneer u dat niet wenst, zult u deze maand nog actie moeten ondernemen om dat te voorkomen. Met erg veel nadruk wijzen we erop, dat aanmelding bij de Stichting of bij het landelijk Comité hiervoor niet voldoende is. Wanneer u niet in de registers van de PKN wilt worden ingeschreven moet u, als u dat nog niet heeft gedaan, zo spoedig mogelijk, in ieder geval vóór 1 mei, een brief schrijven aan uw kerkenraad waarin u meldt dat u geen lid wilt zijn van de PKN, maar dat u lid van de hervormde gemeente wilt blijven. Een voorbeeldbrief is verkrijg-

baar bij onze secretaris W.P. Kooy.

Om misverstanden te voorkomen, vermelden we nog dat wij u dringend adviseren uw attestatie niet op te vragen en dus uw lidmaatschap van de Nederlandse Hervormde Kerk niet op te zeggen! Door dat te doen, zou u zichzelf namelijk aan de kerk onttrekken, terwijl het duidelijk moet zijn dat juist *de kerk* een weg gaat waarop haar leden haar in geweten niet kunnen volgen. Het “lid blijven van de hervormde gemeente maar niet van de PKN” is bovendien een oproep aan de kerkenraad om tot het uiterste zorg te blijven dragen voor dat deel van de kudde dat niet mee kan gaan, en om die zorg bij het binnengaan van de PKN ook ordelijk en waardig over te dragen.

Convent van kerkenraden

Zaterdag 27 maart j.l. zijn twee bestuursleden als gast aanwezig geweest op de bijeenkomst van het Convent van kerkenraden in Lunteren. Na een bemoedigende meditatie uitgesproken door ds. A.J. Schalkoort, kwamen vier sprekers aan het woord die verschillende onderwerpen hebben belicht. De dagvoorzitter ds. K. ten Klooster maakte melding van artikelen in verschillende dagbladen, die voor de nodige verwarring hebben gezorgd. Het ging dan met name om de melding dat bestuursleden van het Comité inmiddels van gedachten veranderd zouden

zijn en toch, alsnog, mee de PKN in zouden gaan. Ds. Ten Klooster riep op om ervoor te waken dat we door dit soort berichtgevingen uit het veld geslagen zouden worden. De werkelijkheid is namelijk veel genuanceerder dan de kranten ons soms willen doen geloven.

Ds. J.L. Schreuders uit Aalst, tot voorkort hervormd synodelid, sprak uitgebreid over de commissie van bijzondere zorg. Opvallend is, zo merkte ds. Schreuders op, dat de commissie van bijzondere zorg *recht doet* aan degenen die meegaan, maar slechts *rekening houdt* met hen die buiten de PKN blijven.

Veel praktische zaken kwamen deze zaterdagochtend aan de orde. Zo werd bekend gemaakt dat er overlegstructuren opgezet gaan worden, zowel regionaal, als geordend naar gemeenten die in vergelijkbare omstandigheden verkeren. Er zijn namelijk gemeenten die (nagenoeg) in hun geheel niet meegaan, gemeenten waar een minderheid mét ambtsdragers, en al dan niet met predikant, achterblijft, en, zoals bij ons het geval is, groepen gemeenteleden die zónder ambtsdragers achterblijven. Ook werd uitgebreid stilgestaan bij de vorming van een noodclassis en een noodsynode. Richtlijn hierbij is het kerkelijk leven voort te zetten op grond van de hervormde kerkorde van 1951. Voorkomen moet worden dat er na 1 mei chaos ontstaat. Alles dient op een geordende wijze plaats te vinden, immers het Woord leert ons dat God geen God van verwarring is, maar van vrede (1 Kor. 14). Tenslotte werden de onderwerpen preekbeurten en preekplaatsen behandeld, alsmede enkele financiële zaken met betrekking tot predikanten die niet mee de PKN in gaan.

Convenant

In de vorige uitgave van *Reformatief* hebben we al geschreven dat er rond de status van het Convenant veel verwarring is. Dat is daarna niet minder geworden. We staan eerst nog even stil bij de bedoeling van het Convenant. De classis Alblasserdam heeft

het Convenant opgesteld met het doel bijeen te houden wat bij elkaar hoort. Het document werd en wordt gepresenteerd als een (laatste?) mogelijkheid om de eenheid te bewaren. Nu stemmen we graag toe dat eenheid een zuiver bijbels begrip is, en daarom ook een groot goed. Wel mag dan de vraag worden gesteld, welke eenheid wordt bedoeld. Als het goed is, spreken we dan van de eenheid zoals we daarvan lezen in het hogepriesterlijk gebed in Joh. 17. Dat is een eenheid in waarheid, een eenheid in geloven. Dwalingen en dwaalleraren zijn er altijd geweest. Juist met het oog daarop zijn, om vast te leggen wat werd geloofd, in de vroege kerk al drie algemene belijdenisgeschriften ontstaan. In de tijd van de reformatie werden deze aangevuld met nog eens drie reformatorische belijdenisgeschriften. Hierin belijdt de kerk haar geloof, daarin spreekt zij uit wat de Bijbel ons leert. Daarom: eenheid in Woord en belijdenis.

Het Convenant vraagt een eigen plaatsje binnen het grote geheel van de plurale PKN. Vinden we daar die eenheid van Woord en belijdenis? Maar we kunnen ook wat dichterbij huis blijven. We denken aan wat op de wijkavond van wijk Oost op 4 maart jl. door de kerkenraad werd gezegd over de bewust verschillende invulling van de preekbeurten in de Sionskerk en de Grote Kerk. Is dat een eenheid die kan worden bewaard?

Terug naar de actualiteit. Het persbericht van de Classis Alblasserdam geeft aan dat de classis “verheugd” is dat het Convenant werd aanvaard, en dat de Hervormde Synode geen voorwaarden heeft gesteld. Later verscheen er in het Reformatorisch Dagblad nog een artikel van de hand van ds. Van Weelden, waarin hij ingaat op reacties naar aanleiding van publicaties rond het Convenant. In dit artikel geeft ds. Van Weelden weer, waarom er naar zijn mening wel degelijk sprake is van het feit dat de Generale Synode het Convenant aanvaard heeft. Immers het moderamen van de Synode had positief gereageerd op het Convenant en daar werd in de laatste synodevergadering verslag van gedaan. Hierover werden ter sy-

nodevergadering geen vragen meer gesteld of commentaar op gegeven. Hieruit vloeit automatisch voort dat de Generale Synode het Convenant heeft aanvaard, zo schrijft ds. Van Weelden.

Nu willen we niemand zijn vreugde ontnemen, maar wij menen stellig dat deze kwestie toch niet zo simpel ligt als ds. Van Weelden voorstelt. Duidelijk is geworden dat het Convenant niet op de agenda van de laatste synodevergadering stond. Synodaleden hebben ook geen mogelijkheid om agendapunten toe te voegen. Evenmin heeft er in de stukken voor deze vergadering iets gestaan aangaande het Convenant. Ook was er geen besluitvoorstel met betrekking tot het Convenant gemaakt. Dit alles betekent heel eenvoudig dat er in de vergadering van de Generale Synode *geen besluitvorming* met betrekking tot het Convenant heeft plaatsgevonden. Het Convenant heeft daarom geen verankering in de kerkorde en heeft evenmin grond in enig synodebesluit.

Een specifieke kwestie is dat in het Convenant en de plaatselijke beleidsplannen staat, dat in de gemeenten uitsluitend mannen als ambtsdrager bevestigd dienen te worden. Wat in de berichtgeving merkwaardig weinig aandacht heeft gehad, is dat het moderamen van de Synode in de brief aan de Classis die passage afkeurt omdat dit “een kerkordelijke basis mist”, en kerkenraden dit daarom niet kunnen en niet mogen zeggen. Opnieuw een bewijs dat het Convenant als geheel *niet* is geaccepteerd, *niet* “royaal is gehonoreerd”, en *geen* kerkordelijke status heeft.

Wij blijven daarom van mening dat het een illusie is om te denken dat het Convenant zaken regelt die onder de nieuwe kerkorde niet mogelijk zijn. Een gemeente die toetreedt tot de PKN, valt rechtens zowel wat de grondslag als de beginselen betreft onder de kerkorde van de PKN, of ze wil of niet. Het Convenant biedt geen meerwaarde boven de synodale acceptatie van de “Verklaring” die aan het besluitvoorstel van de fusie op 12 december 2003 werd gehecht. In een kerkelijk periodiek lazen we de vol-

gende uitspraak: “Jammer voor het Convenant, maar het heeft geen waarde, behalve dat het het geweten bevredigt voor hen die menen hier een rechtvaardigingsgrond te vinden in hun meegaan naar de PKN.” Wat ons betreft is er daarom geen enkele reden voor de vreugde waarvan de classis spreekt. Het lijkt ons eerder, dat er voor degenen die zich aan het Convenant vast willen houden, reden is om enige ongerustheid te koesteren. Wanneer we letten op hoe de Synode nog steeds meent om te moeten gaan met hervormde gemeenten waar nog geen aangepaste kerkvoogdij is, doet dat ons vrezzen voor gemeenten die vast willen houden aan het Convenant.

Waarom niet mee naar de PKN?

In onze vorige uitgave schreven we al dat het voor ons weinig verschil maakt of het Convenant nu wel of geen kerkordelijke status heeft, immers wij blijven de pluraliteit afwijzen en die wordt door het Convenant niet opgeheven. Het Convenant aanvaardt uiteindelijk toch de PKN en erkent de opheffing van de Nederlandse Hervormde Kerk. Het maken van een eigen plaatsje binnen het geheel van de PKN en onder de kerkorde van de PKN is voor ons geen oplossing. Een predikant uit een ander kerkgenootschap heeft naar onze mening eens kort en treffend verwoord waar het om gaat. Hij schreef: “Nu is het kennelijk al genoeg als men nog een plaats mag innemen in de plurale kerk en plaatselijk mag blijven wat men meent te moeten zijn. Is dat kerkelijk denken? Ik heb mijn eigen plaatsje nog. Hoe lang zal dat trouwens getolereerd worden? En is het hebben van een eigen plekje ook iets waar de Koning der kerk tevreden mee kan zijn?”

Juist dezer dagen verscheen een geschrift van ds. en mevr. Van der Bas met de titel “Waarom niet mee naar de PKN – voor kinderen”. Hierin wordt, door middel van een erg eenvoudig taalgebruik, een poging gedaan om één en ander ook voor kinderen toegankelijk te maken. U ontvangt een exemplaar hiervan bij dit nummer van *Re-*

formatief. Een gedeelte hieruit willen we bijzonder benadrukken. Het gaat over de stelling die we erg veel om ons heen horen verkondigen, namelijk dat er plaatselijk niets verandert. We citeren letterlijk:

“Merk je er wat van in je eigen gemeente?”

“Heel veel mensen zeggen: ‘In onze gemeente verandert er niets aan een kerkdienst, en in het andere kerkenwerk’. Maar dat is niet waar. Iedere dominee, ouderling en diaken zegt geen ja meer tegen de regels van de Ned. Herv. Kerk, maar tegen de regels van de PKN. Dat is ook zo voor iedereen die belijdenis doet en voor iedere vader en moeder die hun kindje laten dopen. Ook al zal je eigen kerkenraad zeggen: ‘Wij doen in ons eigen kerkgebouw niet aan alles mee wat in de PKN mag.’ Je zegt in de PKN toch ook ja op de belijdenissen die niet hetzelfde zeggen als de Bijbel. Je kunt niet zeggen dat je daar geen ja op zeggen wil. Je hoort bij de PKN, en bij alles wat zij in haar regels heeft staan.

“We mogen de bruid van Christus geen kwaad aandoen.”

“Als de regels van de PKN niet echt veranderen, kunnen we geen lid worden van die kerk. Zelfs niet als er wordt gezegd dat de kerkenraad echt vrij mag zijn in het kiezen van zijn eigen regels in zijn eigen kerkgebouw. En dus niet mee hoeft te doen aan allerlei dingen die niet bijbels zijn. We kunnen geen lid worden van die kerk, zelfs niet al zouden we niet hoeven erkennen en respecteren wat mensen ergens anders in de PKN goed vinden en bijbels vinden. We geloven toch dat de kerk de bruid van Christus is? Mogen we dan de bruid verdriet laten doen en goed vinden dat andere mensen haar zeer doen? Haar laten lijden? Kunnen we eerlijk voor God staan en dan zeggen: ‘Als we in ons eigen kerkgebouw maar niet mee hoeven te doen met de landelijke regels van de PKN.’ Of: ‘Als we in ons eigen kerkgebouw de bruid van Christus zélf maar geen pijn hoeven te doen.’ Kunnen we dus toelaten dat de bruid van Christus kwaad gedaan wordt, zolang we het maar niet zélf hoeven te doen? Nee toch!

Dat is toch niet eerlijk! De bruid van Christus mág geen kwaad gedaan worden. We mogen nooit goed vinden dat dat gebeurt, ook niet door andere mensen!” Tot zover ds. en mevr. Van der Bas.

Maar er is ook nog iets anders waarvoor we uw aandacht willen vragen. Alles wat zich afspeelt met betrekking tot het Convenant is niet veel anders dan wat zich al geruime tijd voordoet rond het gehele Samen-Op-Weg proces. Met meer of minder verbaal geweld worden argumenten voor en tegen breed uitgemeten. Zonder afbreuk te doen aan het feit dat het dringend noodzakelijk is ons hierin te verdiepen om uiteindelijk voor Gods aangezicht een verantwoorde keuze te kunnen maken, stellen we toch de vraag: vergeten we niet het meest belangrijke? Waken we ervoor dat we ons door al deze discussies van wel of niet mee-gaan, wel of geen Convenant, toch niet zo ver mee laten slepen dat we het ene nodige uit het oog verliezen?

Situatie na 1 mei

Een niet onbelangrijke vraag die bij ons

We zijn verheugd en dankbaar dat we voor de verspreiding van *Reformatief* kunnen rekenen op de inzet van een flink aantal vrijwilligers. We willen uw begrip vragen voor het feit dat dit betekent dat niet iedereen op hetzelfde moment zal worden bediend. Als u over een Internet-aansluiting beschikt, kunt u het snelste op de hoogte blijven. We streven er namelijk naar om de elektronische versie op www.reformatief.nl beschikbaar te maken juist voordat de papieren versie wordt verspreid.

Verder wijzen we u erop, dat *Reformatief* alleen wordt bezorgd op adressen die bij onze secretaris bekend zijn. Wanneer u van mensen in uw omgeving weet dat ze geïnteresseerd zijn, maar *Reformatief* nog niet ontvangen, wilt u ze daar dan van op de hoogte brengen? Bij voorbaat dank! □

Redactief

op tafel ligt is deze: “Hoe en waar kunnen we onze Hervormde Kerk voortzetten na 1 mei.” Helaas, ook ons tweede schrijven aan de Centrale Kerkenraad / Kerkvoogdij heeft tot op dit moment (nog) niet geleid tot een afspraak om met elkaar te spreken over de mogelijkheid van het gezamenlijk gebruikmaken van de Grote Kerk. Hoewel het onze absolute voorkeur heeft, en altijd zal blijven houden, om de samenkomsten in de Grote Kerk voort te zetten, heeft dit uitblijven van een reactie van de kerkenraad ons ertoe gedwongen ook uit te kijken naar andere mogelijkheden voor samenkomsten. We hebben dat in alle eerlijkheid ook in ons schrijven aan de kerkenraad laten weten. Inmiddels hebben de eerste gesprekken hieromtrent plaatsgevonden. Het is op dit moment nog te vroeg om hierover definitieve mededelingen te doen.

Voorlichtingsavond

Op de informatieavond in februari in Hotel Mercure hebben we u toegezegd dat we nog een tweede informatieavond willen organiseren. Ook daar zijn we druk mee bezig. Het is onze bedoeling om u op die avond veel praktische informatie te geven over hoe één en ander er na 1 mei voor ons uit zal gaan zien. Eén van de belangrijkste zaken die daarvoor allereerst geregeld moet zijn, is de plaats waar we samen kunnen komen. Zolang daarover nog geen zekerheid is, heeft het niet erg veel zin een informatieavond uit te schrijven. We hopen, en zullen er alles aan doen, zo ver te komen dat we u later deze maand nader kunnen informeren. Zodra hierover enige duidelijkheid is, zullen wij u onmiddellijk op de hoogte stellen. □

Reproductief

Vervolg van de inleiding “*Wel of niet meegaan naar een Protestantse Kerk in Nederland?*” van Ds. J.W. van Estrik (Goedereede), in Papendrecht, Hotel Mercure, op 17 februari 2004.

(over de bezwaren tegen de Leuenberger Konkordie:)

Het *tweede citaat* is van ds. L.H. Oosten in *Bewaar Uw Kerk*: ‘De Leuenberger Konkordie stelt de belijdenisgeschriften buiten werking ..., zij veroordeelt de valse leer niet, zij munt uit in vaagheid en het verzwijgen van kernbegrippen zoals de Drie-eenheid, de toorn en het gericht van God, de verzoening door voldoening, zij ondermijnt het Schriftgezag, zij koestert een horizontale Koninkrijksverwachting en zij bedient zich bij dit alles van dubbelzinnige formuleringen. Duidelijk blijkt daaruit dat *de Leuenberger Konkordie haaks staat op de leer van de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Dordtse Leerregels en bovenal op de Waarheid van de Heilige Schrift zelf (...)* Wordt hiermee niet het gereformeerde belijden, dat nog altijd zo

breed ook in de Nederlandse Hervormde Kerk gevonden wordt, de keel gesnoerd? Een kerkorde die spreekt van gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht – die trouwens nog steeds de belijdenis is van velen uit ons tegenwoordige geslacht – en daarbij tegelijk erkent de betekenis van de Konkordie van Leuenberg voor het belijden in het heden, spreekt zichzelf tegen, ontkracht haar woord en verstikt de ruimte voor gereformeerde belijders. Als dit het belijden van de kerk is en zij weert wat haar belijden weerspreekt (artikel I-9), dan weert zij de gereformeerde belijdenis. Rest een belijdende kerk zonder belijdenis. (...) De slotzin van artikel I van de nieuwe (concept-)kerkorde, luidend “De kerk weert wat haar belijden weerspreekt”, gelieve men te lezen als: “*De kerk weerspreekt wat haar belijdenis beweert*”.’

Algemene bezwaren

Nog een paar – zeker geen geringe – algemene bezwaren over de kerkorde. De plaats die het *genadeverbond* binnen de kerkorde heeft, geeft te denken. Daardoor verdwijnen

de geboorteleden uit het zicht van de gemeente.

In *Voor de goede orde* van de GB, bladzijde 27 staat: '*Niet alleen belijdende en doopleden vormen met elkaar de kerk, ook die nog niet gedoopt zijn, de geboorteleden.*' De ouders van de kinderen die geboren worden op het erf van het verbond moeten hun kinderen de rijkdom van Gods genadeverbond voorhouden en voorleven. Het verbond dat Gods werk is en eenzijdig door Hem gesloten wordt, schept de plicht dat degene met wie het verbond gesloten wordt, daarop gelovig ingaat. De kerkorde van de PKN biedt in feite geen ruimte voor de geboorteleden van de Hervormde Kerk. P. van den Heuvel stelde daarom de vraag: '*hangen ze erbij of horen ze erbij?*'

De *bijbelse noties van het genadeverbond*, waarin de onwankelbare trouw van God tot uiting komt en dat het diepe houvast is van de kerk, komen beslist *te weinig* in de nieuwe kerkorde tot uitdrukking. Dat kan niet gezegd worden van de mens. In plaats van Gods soevereine heilshandelen in Christus Jezus staat *vooral de mens in de schijnwerpers* zoals uit de Romeinse artikelen over de sacramenten blijkt.

In de nieuwe kerkorde staat *geen artikel over het huwelijk*. Men breekt bewust met de traditie die vanaf het begin in het gereformeerde protestantisme aanwezig is geweest (Convent van Wezel 1568; Synode van Emden 1571). Het is een *bewuste keuze* want men wilde *onbijbelse relaties in de ordinanties* kunnen opnemen. Ook andere levensverbintenissen dan die van man en vrouw worden daarin geformuleerd en geregeld. Omdat in de Romeinse artikelen over het huwelijk niets staat, is het daarmee niet in strijd. De kerk zou zich in onze tijd echter ondubbelzinnig moeten uitspreken voor het huwelijk zoals Schrift en belijdenis zeggen.

We besluiten dit deel van de lezing met een *citaat van dr. C.A. van der Sluijs* over de kerk dat te vinden is in de *Waarheidsvriend* van 29 februari 1996, nummer 9 van de

84ste jaargang. Hij schrijft: 'Bij een Samen op Weg gaan van de Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken (nog afgezien van de Lutherse Kerk) gaat het om een hereniging van kerken, niet in die zin, dat een afgescheiden kerk terugkeert in de schoot van de moederkerk, maar zó dat er een geheel nieuwe kerk zal ontstaan. Samen op Weg naar de kerk van de toekomst, waarvan het gemaakt bestek terug te vinden is in de ideologische theologie van de Wereldraad van Kerken.'

'Gaaf het bij de vereniging van de Samen op Weg-kerken in de Verenigde Protestantse Kerk in Nederland eigenlijk wel om de Kèrk?! Antwoord: Neen! Althans, wanneer we het kerkbegrip van de vigerende beweging toetsen aan de *notae ecclesiae* (kenmerken van de Kerk) volgens onze Nederlandse Geloofs Belijdenis. En deze zijn toch de objectieve kenmerken van de zuivere prediking, sacramentsbediening en handhaving van de tucht. Wanneer déze kenmerken aanwezig zijn, stáát de Kerk. Maar wanneer deze kenmerken niet aanwezig zijn, valt de Kerk ... af! Aan de door deze kenmerken gewaarmerkte Kerk is het heil verbonden. Voor deze Kerk is het heil een gegeven ... goed! En buiten deze Kerk is er volgens art. 28 van de Nederlandse Geloofs Belijdenis geen zaligheid.'

'In het gesprek met de Gereformeerde Kerken en de Evangelisch Lutherse Kerk ging het de afgelopen jaren om dit vanuit de Heilige Schrift belijnde en belijdende kerkbegrip, annex de bijbelse notie van de rechtvaardiging van de goddeloze alleen uit genade en alleen door het geloof. Verder konden we niet gaan en daarbuiten kunnen we niet staan. We zouden dan buiten de Kerk vallen, en daar is geen heil noch zaligheid te wachten.'

DE KLEMMENDE VRAAG: WEL OF NIET MEEGAAN IN DE PKN

Vanuit de genoemde bezwaren tegen de verschillende geschriften vervolgen we ons be-toog. Dat er grote bezwaren leven tegen de

PKN mag nu duidelijk zijn. Door de fusie komen vele hervormd gereformeerden in gewetensnood. Open Brieven en kerkelijke beschouwingen bewijzen dat.

Veel hervormden worstelen met de vraag of je wel lid kunt en mag zijn van de PKN met de nieuwe kerkorde. *Een deel* ziet het niet meegaan naar de PKN en het gescheiden daarvan de kerkelijke weg vervolgen niet zitten. Het is geen oplossing bij het grote verval van de kerk. *Een deel* kan het niet over het hart verkrijgen om mee te gaan in de PKN. Ruim tien jaar geleden bracht het Hoofdbestuur van de GB de grote spanning onder woorden en zei: 'We kunnen niet weg en we kunnen niet mee'. Aan een afscheiding moet men niet denken en aan een meegaan met de SoW-kerk evenmin.

De brandende vraag is nu: *als de PKN straks werkelijkheid is: wat dan?* Twee antwoorden:

- (i) *meegaan* zolang er nog de vrijheid is om een gereformeerde prediking te brengen. (Hoofdbestuur van de GB, Amersfoort 1996)
- (ii) *niet meegaan* omdat de kerk als zodanig niet meer bijbels en gereformeerd is, op de meest wezenlijke punten is er innerlijke tegenspraak. (Comité tot Behoud van de Hervormde Kerk)

In de antwoorden laten we bewust het woord 'afscheiding' achterwege. Dit begrip wordt namelijk verschillend gebruikt en kan verwarring geven. Wie vandaag de dag antwoordt niet mee te kunnen naar de nieuwe kerk maakt zich volgens het Hoofdbestuur anno 2004 schuldig aan *afscheiding*. Wie meegaat de nieuwe kerk in gaat volgens het Comité echter mee met een *afscheiding*.

De mening die het Comité heeft, is in het verleden de visie van het Hoofdbestuur van de GB geweest. Het Hoofdbestuur schreef vóór Amersfoort 1996: 'Frustreer met het proces die minderheid niet, die altijd in grote liefde tot de kerk der vaderen wars was van afscheiding maar vandaag even

wars is van een samengaan van kerken zonder deugdelijk fundament, waardoor in feite de nieuw te vormen kerk *zich afscheidt* van de Hervormde Kerk in dit land.' En in Open Brieven werd het proces een afscheiding van de kerk der vaderen en voltooiing van het Doleantie-proces genoemd.

Nu de Gereformeerde Bond de PKN niet langer een afscheiding van de Hervormde Kerk noemt maar de voortzetting van de Hervormde Kerk, is het niet meegaan vanzelf afscheiding geworden. Volgens dr. B. Plaisier in een brief namens het moderamen van de Synode aan de Pniëlwijk te Zeist is hiermee de GB van visie veranderd. Hij schreef dat het Hoofdbestuur van de GB later tot dit inzicht, dus de visie op de PKN als voortzetting van de Hervormde Kerk, is gekomen.

Om verwarring te voorkomen zeggen we daarom eenvoudigweg: *wel of niet meegaan* naar de verenigde kerk. We interesseren ons voor de argumenten van elk antwoord.

Waarom roept het Hoofdbestuur op om wel mee te gaan?

Het Hoofdbestuur van de GB verklaart de PKN niet te willen. Waarom niet? In gewetensnood zei men: 'De Nieuwe Kerk zal zich dan ook afgescheiden hebben van de kerk der Reformatie dan wel de Hervormde Kerk. En aangezien hervormd gereformeerden altijd tegen afscheiding geweest zijn, kunnen zij ook nu niet mee!' Toch roept men nu wel op om mee te gaan. Waarom? Zij is toch tegen de fusie? Waarom kan men toch niet achterblijven en roept men op toch de PKN in te gaan als de vereniging doorgaat? Waarom? Vijftien argumenten op een rij:

- 1) De Hervormde Kerk is nu ook al niet *exclusief gereformeerd* te noemen en de hervormd-gereformeerde gemeenten kunnen in de PKN voluit gereformeerd zijn.
- 2) Onze Hervormde Kerk gaat nu ook al in een gebroken gestalte haar weg. Er verandert eigenlijk niets. Daarom schreven emeriti van een gradueel ver-

schil tussen de beoogde PKN en de huidige Hervormde Kerk.

- 3) Het meegaan naar de PKN betekent niet dat we het op alle punten met de kerkorde eens zijn. Met de verklaring wordt uitgesproken dat een gemeente voluit gereformeerd is.
- 4) De besluiten zijn volgens kerkelijk recht genomen en de gemeenten moeten de Synode met haar besluiten gehoorzamen.
- 5) De *onveranderde Augsburgse Confessie* bevat ook mooie leerstukken en is voor een gereformeerd belijder ten diepste wel *aanvaardbaar*. Ook Calvijn aanvaardde hem.
- 6) De kerk rust op Gods verbondstrouw en zij is *niet* een vereniging van mensen met een zelfde beginsel of belijdenis. *Een belijdenis is nooit grondslag van de kerk geweest en kan dit nooit zijn*. Met de fusie houdt de trouw van God niet op en daarom mag niemand buiten de PKN gaan staan.
- 7) Omwille van de *eenheid*. Niet meegaan is afscheiding en daarmee brengen we een scheur in de kerk als het ene lichaam van Christus. We moeten ‘op onze post’ blijven, dat wil zeggen meegaan met de PKN, daarin hebben wij onze plaats.
- 8) De nieuwe kerk heeft het Woord nog. In de PKN hebben we nog altijd ruimte om het Woord van God op de rechte wijze te bedienen. *Waar het Woord is, daar is de kerk*. Zolang we het Woord hebben en het Evangelie klinkt, geven we de kerk niet op.
- 9) Net als de profeten van het oude verbond en de apostelen moeten we op onze post blijven. Ondanks alle afdwaling en ongerechtigheid lieten de profeten het volk ook niet in de steek. De apostelen keerden Korinthe ook de rug niet toe. Ook de Heere Jezus Zelf ontrok Zich niet aan de kerk in Zijn dagen, ook al waren er de Sadducee dwalingen en de kerkleiding vol eigen-gerechtigheid. Hij ging naar de tempel

en sprak in de synagoge.

- 10) De schare mag niet losgelaten worden. Het geheel van de kerk moet niet aan zijn lot worden overgelaten. De Heere Jezus was ook met innerlijke ontferming over de schare bewogen en Hij zag naar die menigte om.
- 11) De *handreiking* van het Moderamen van de Hervormde Synode waarmee ‘Bezwaarde Hervormde gemeenten’ in een *verklaring* kunnen uitspreken zich in de PKN gebonden te weten aan de gereformeerde belijdenis, maakt het onmogelijk tot een breuk met de kerk te komen. In onze gemeenten verandert er feitelijk niets. Een goed beleidsplan, waarvoor informatie te verkrijgen is, is belangrijk.
- 12) De kerk is de plaats waar Christus met zondaren wil samenwonen. Zij berust op *Gods verkiezend welbehagen* dat God realiseert in de weg van het verbond der genade dat Hij met Abraham heeft opgericht. *Gods verbondstrouw* gaat ook mee in de nieuwe kerk. En daarom kunnen wij ook mee.
- 13) Ook in de dagen van Elia bewaarde de Heere er 7000 voor de gruwelijke afgodendienst. De Heere wil dan toch ook een rest overhouden en de getrouwen in de PKN bewaren.
- 14) De vorming van de nieuwe kerk is te vergelijken met *het oordeel van de ballingschap*. We moeten onder dat oordeel buigen en niet onder de schuld vandaan lopen door niet mee te gaan.
- 15) Wie niet meegaat, begaat een desastreuze vergissing. De geschiedenis leert dat een afscheiding nog nooit heeft gebracht wat werd beoogd. Het is slechts een repeterende breuk.

De overwegingen blijken van verschillende aard. Als hoofdargument om te blijven geldt het *verbond* en is te letten op de *plaats* die aan de *belijdenis* wordt toegekend. Het Hoofdbestuur schrijft vandaag de dag aan het *verbondsaspect* de eerste plaats toe en het belijdenisfacet komt op de tweede

plaats. In het boekje *Belijdenis en Verbond* dat onder verantwoording van het Hoofdbestuur is uitgegeven, noemt het Hoofdbestuur dit het grote onderscheid met het Comité tot Behoud van de Hervormde Kerk.

Waarom verklaart het Comité niet mee te kunnen gaan?

Het *kernpunt* van de bezwaren tegen de PKN van het Comité is *de onbijbelse grondslag*. Het *meegaan betekent* dat je de *pluraliteit goedkeurt en wettigt*. Door mee te gaan toon je bereid te zijn aan de menselijke kritiek op de Schrift en aan onbijbelse leer in de kerk een wettige plaats te erkennen. Dit is onmogelijk wanneer we voor de *Schriftvisie* gebonden zijn aan de artikelen 2 tot en met 7 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Het is *onmogelijk en onbespreekbaar het goed recht van een andere (lees: onbijbelse) opvatting te erkennen*.

Om het Woord in eigen gemeente te verkondigen, zouden wij voor de kerk in haar geheel dingen moeten aanvaarden die in tegenspraak zijn met de eigen gereformeerde belijdenis, die op de Schriften is gefundeerd. Dit staat in de eerder genoemde brief aan de Pniëlwijk in Zeist. De kerkenraad vroeg: 'Moet vanuit de hervormd-gereformeerde identiteit ook gerespecteerd worden dat in andere (wijk)gemeenten alternatieve relaties gezegend worden, kinderen aan het Heilig Avondmaal worden toegelaten, e.d.?' Het antwoord namens het moderamen was: 'Hierop kan het antwoord dus alleen luiden: ja, dat moeten we respecteren. Van (wijk)gemeenten van de verenigde kerk wordt verwacht dat zij elkaar respecteren, ook op deze fundamentele onderdelen.'

Deze *pluraliteit van de kerk is onaanvaardbaar*. Men kan *om des gewetens wil niet mee en de Hervormde Kerk niet prijzen voor een gefuseerde kerk*.

Wat vindt het Comité van de argumenten die het Hoofdbestuur heeft?

- 1) De Hervormde Kerk is exclusief gereformeerd, heeft uitsluitend een gereformeerde grondslag. De *Drie Formu-*

lieren van Enigheid zijn rechtens nooit afgeschaft. Daarom bleven rechtzinnige predikanten altijd in de Nederlandse Hervormde kerk. Dit is altijd het bestaansrecht van de Gereformeerde Bond geweest die de kerk naar haar grondslag terugverwees. De *gereformeerde belijdenis* heeft het *alleenrecht* tot op heden. Dit is straks voorbij volgens het moderamen in de brief: 'Bij de woorden "*strijden voor het alleenrecht*" zetten wij echter wel een *vraagteken*. Als dit namelijk zou betekenen dat wij gemeenten, die zich verbonden voelen met een lutherse of oecumenische traditie zouden willen overtuigen van de waarheid van de gereformeerde belijdenis, met uitsluiting van andere waarheden, dan is dat niet in overeenstemming met de geest van de Protestantse Kerk in Nederland. *Zij erkent immers dat de verschillende tradities in geest en hoofdzaak samenstemmen en elkaar niet langer uitsluiten.*'

- 2) De PKN is niet langer *wezenlijk* gereformeerd, maar *wezenlijk pluraal*. Onbijbelse opvattingen en levenspraktijken hebben – zoals nu soms helaas ook – niet slechts *feitelijk* plaats in de kerk, maar ook rechtens. Dat is geen gradueel maar een principiële verschil. Voor wat betreft de gebroken gestalte van de kerk: dit is in de eerste plaats schuld maar in de tweede plaats mag die gestalte niet willens en wetens nog meer gebroken worden. De Hervormde Kerk wordt *onrecht (aan)gedaan*.
- 3) De kerkorde onderschrijft je wel degelijk in zijn geheel. Een kerkenraad vroeg: '*Onderschrijf je door met de PKN mee te gaan de nieuwe kerkorde in zijn geheel?* Zo ja, kun je er dan door middel van tuchtmaatregelen aan worden gehouden?' Het moderamen van de Synode antwoordde: 'Men kan *geen voorbehoud maken* bij een onderdeel van de kerkorde... Wie zich aansluit bij de kerk met deze kerkorde,

onderschrijft de geest die deze kerk-orde ademt.’ Straks zal aan alle belijdende leden en ambtsdragers bij hun bevestiging gevraagd worden of zij zich zullen houden aan “de regels, door de kerk aan haar leven en werken gesteld en zich willen stellen onder het opzicht van de kerk.”

- 4) Calvijn ondertekende nooit de *onveranderde* Augsburgse Confessie. Het is allesbehalve een grondslag voor een gereformeerde kerk. Calvijn had in veel mindere mate moeite met de *veranderde* Augsburgse Confessie, die bewust niet voor de grondslag gebruikt is. Gereformeerden zijn, als het om de Augsburgse Confessie ging, altijd *onvermurwbaar* (gebleken).
- 5) De gedachte dat een *belijdenis* nooit *grondslag van de kerk* is geweest, is misleidend. Wie *geen belijdenis* heeft als grondslag voor een kerk geeft *ruimte aan alle mogelijke dwalingen* met de Bijbel in de hand, want ‘iedere ketter heeft zijn letter.’ Calvijn vond het nodig dat de kerk een belijdenis had die gehandhaafd moest worden. Voor het interne leven van de kerk staat de belijdenis op de voorgrond. Belijdenisgeschriften dienen om de kerk te beschermen tegen het gevaar van ketterij in eigen kring. Het doel van de ondertekening van de belijdenis is de *eenheid in de leer* te bewijzen en te waarborgen.
- 6) Geen eenheid ten koste van de waarheid. Daarom is meegaan in de PKN onmogelijk want we moeten *leringen* die *in strijd met de Schrift zijn* erkennen. Daarom gaat het om een *blijven bij de fundamente*n van de Nederlandse Hervormde kerk. ‘Om Gods wil en om des gewetens wil’ laat men de Hervormde Kerk niet los. De PKN is een *nieuwe kerk* met een *nieuwe grondslag* en een *nieuwe kerkstructuur* waarbij de Nederlandse Hervormde kerk wordt opgeheven, dus feitelijk een afscheiding. Daarom gaat men niet mee, maar

men *blijft in de kerk waar men belijdenis heeft gedaan onder de oude kerk-orde*, die allesbehalve volkomen is, maar die de Drie Formulieren van Enigheid nooit terzijde heeft gesteld. Dat is ‘op post blijven’, Hervormd blijven.

- 7) Het is een verkeerde voorstelling dat de schare wordt losgelaten. De Koning der Kerk moet gehoorzaam worden gevolgd en dat betekent dat de Hervormde Kerk niet losgelaten *kán* worden en daarom wordt met de Schrift en de belijdenis de wacht betrokken bij de kudde die met strijdige leringen wordt bedreigd.
- 8) Dat ons ook een rechtmatige plaats in de PKN wordt gegeven is geen argument om met de PKN mee te gaan. Je maakt daarmee *de kerk* los van haar belijdenis. De eer van God vereist dat de *kerk als geheel*, als lichaam des Heeren de Naam des Heeren belijdt. Ten onrechte is het beroep op de profeten en op Christus. (*Calvijn* rechtvaardigde *zijn breuk* met Rome met een beroep op de ware oudtestamentische profeten en de nieuwtestamentische apostelen.) Nooit en te nimmer is van de Heere Jezus of van een profeet of apostel gevraagd *het goed recht van dwaling te erkennen*, hetzij de dwaalleer van Sadduceeën die de opstanding en het bestaan van de engelen loochenden, hetzij die van Farizeeën. De genoemde personen wettigden nooit wat tegen het Woord en de wil van God inging. Men heeft de mannen er wel toe proberen te dwingen. Dr. O. Noordmans schreef eens: ‘Elia heeft de dogmatische verschillen niet geregulementeerd’ en ‘Jezus heeft er niet aan gedacht de kerk geestelijk failliet te verklaren en een leerstellige uitdeling te organiseren waarbij Sadduceeën en Farizeeën elk hun deel zouden ontvangen.’ Wel is Paulus, toen hij weerstaan werd en gelasterd, naar het huis van Justus en in de school van Tyran-

nus gegaan.

- 9) Het meegaan in de nieuwe kerk met een beroep op Gods verbond is eenzijdig. Aan de verbondsgehoorzaamheid mogen we niet voorbijgaan. Onbedoeld komt men uit bij de rechtvaardiging van de goddeloosheid. Een beroep op Gods verbond en tegelijk (verder) van Hem afwijken, verwerpt God zondermeer. Wie de diepte van Gods verbond peilt, weet zich juist gedrongen tot verbonds- en geloofsgehoorzaamheid. Want de zegen en de wraak worden serieus genomen. Wie zich op het verbond beroept, zegt eenvoudigweg 'neen' tegen de PKN met de onbijbelse kerkorde. Blind voor de uitkomst vertrouwen dat de God van het Verbond uitkomst zal geven.
- 10) De 7000 uit Elia's dagen vergeten we niet. De Koning der Kerk is in het

midden van de kandelaren en Hij bewaart Zijn gemeenten. Die 7000 waren mannen die de knieën voor Baäl niet hadden gebogen. Er was compromisseloze gehoorzaamheid. Zij waren God meer gehoorzaam dan de mensen. Dat eist God ook van ons.

- 11) Daarom zijn we een Synode alleen gehoorzaamheid verschuldigd wanneer zij in haar besluiten de toets van het Woord kan doorstaan. *Calvijn* schreef in zijn *Institutie*, boek IV-8,4: 'De macht van de kerk is niet onbegrensd, maar onderworpen aan Gods Woord.' Boek IV-9,1: 'Dit is het recht van Christus, dat Hij voorzitter is van alle conciliën en geen mens in die waardigheid tot metgezel heeft. En ik zeg, dat Hij eerst dan voorzitter is, wanneer Hij de ganse vergadering door Zijn Woord en Geest bestuurt.' Er bestaat geen twijfel: ambtsdragers zijn God rekenschap verschuldigd, de gemeente is eigendom van de Heere. Wat is een kerk die zichzelf en haar ordinantiën meer macht en autoriteit toeschrijft dan het Woord Gods en die zich aan het juk van Christus niet wil onderwerpen, die de sacramenten niet bedient zoals Christus in Zijn Woord heeft bevolen, maar daar afdoet en toedoet, zoals het haar goeddunkt, die zich meer op mensen dan op Christus grondt?

- 12) Wat is buigen onder het oordeel? De ballingen hadden geen keuze, maar het meegaan naar de PKN gebeurt vrijwillig. Het buigen onder het oordeel gaat niet samen met een weg waarin het goed recht van dwalingen wordt erkend. Wie buigt onder het oordeel, die rechtvaardigt God. Dat houdt ook in dat de gestrafte tot Hem terugkeert in een weg van boete en bekering. Schuldbelijdenis en terugkeer tot God gaan altijd samen.

(wordt vervolgd)

*

Colofon

Reformatief is een uitgave van de Stichting tot behoud van de Nederlandse Hervormde kerk van de gemeente van Papendrecht, en zal (na oprichting daarvan) overgaan naar de Hervormde Evangelisatie Eben-Haëzer te Papendrecht.

Tijdelijk bestuur: J.C. van Os (voorzitter), W.P. Kooy (secretaris, Heidezoom 34, 3355 SC, tel. 078-6158559, peter.kooy@worldonline.nl), P. Kooy (penningmeester), J. Bezemer, P.A. Klop, J.G. Korevaar, A. Kooy, H. Wijgerse.

Elektronische versies: www.reformatief.nl
Redactieadres en coördinatie verspreiding:
Fam. Bezemer, Beukmolen 46, 3352 AD, tel. 078-6155076 (na 21:00 uur)
Eindredactie: P. Kooy, P.C. Hooftlaan 125, 3351 EM, tel. 078-6154662
E-mail: redactie@reformatief.nl

Reformatief wordt gratis verspreid.
Giften: bankrek. 3930.97.536 t.n.v. St. Behoud Ned. Herv. kerk Papendrecht. □